

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurbane
Nr. 750

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA,
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fl.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Nu sunt semne serioase...

Arad, 20 Octomvrie.

Avertismentele privitoare la svonurile mereu lansate despre pretenziile dispoziții pașnice de cari guvernul din Budapesta ar fi animat față de noi Români, — avertismente pe cari cu deosebire ziarul *Românul* le-a adresat presei și opiniei publice din România, n'au rămas fără ecou. — A adresat mai cu seamă ziarul nostru aceste avertismente fraților de peste munți, din două motive: Mai întâi fiindcă noi cei de-aci nu mai avem nevoie să fim făcuți atenți asupra duplicității ce întotdeauna a stat la temelia înșelătoarelor manifestări de intenții de „împăcare” ale politicianilor maghiari față de noi, — și al doilea fiindcă simulacrul acesta a avut întotdeauna, și are și de astădată, după toate probabilitățile, și scopul indirect de a mulțumi *tocmai* opinia publică din România și cercurile conducătoare de acolo, în vederea intereselor esteriore întreprinse ale monarhiei austro-ungare.

Sunt însă semne, și avem manifestări sigure acuma, că opinia publică din țară nu se lasă, tot așa de puțin ca și cea de la noi, amăgită, de o tactică prea adesea repetată, pentru ca să mai poată prinde.

În adevăr, și acolo ca și aci, oricine trebuie să-și zică și să se întrebe, în fața acestor manifestări în doi peri: Pentru ce oare, dacă intențiile guvernărilor maghiari sunt cu adevărat atât de conciliante, n'ar începe, dânsii, cari au toată posibilitatea și puterea în acea-

stă privință, prin adoptarea unei atitudini care cu adevărat să dea dovada, și o primă garanție, despre sinceritatea pașnicilor lor dispoziții manifestate?

Este întrebarea adecă: Trebuie oare ca împlânzirea raporturilor dintre Români și Maghiari să fie efectul unei târguiești pe tema: ce dai, ca să văd ce-o să-ți dau? — ori trebuie să premeargă o reintrare în legalitate și în căile dreptății a celui ce s'a depărtat dela ele, și care nu e altul decât guvernul ungueresc, acesta de acum, după cum au fost și cele premergătoare?

Căci, în adevăr, ar fi foarte curioase acele *tratative*, în cari unul din negociatori ar fi chemat să se prezinte tot cu mâinile și picioarele legate, și numai cellalt s'ar înfățișa cu deplina libertate — și chiar cu puțința abuzului de libertate — a mișcărilor sale. — Să-ți desleg mâinile, ar zice acesta din urmă, dar să-ți prescriu mai întâi ce ai să faci cu ele, și tu să-mi dai garanție la mâna mea că spre alt uz n'ai să le folosești... În asemenea condiții, e lucru vădit că o „împăcare” ar fi o comedie prea sinistă pentru ca să fie realizată; — și atunci dacă noi ne-am preta unei asemenea farse, firește iarăș, că cei cu astfel de bizare propuneri de pace, ar veni să strige și să proclame că: iată, hoțul de păgubaș, tot el de către pădure, nu vrea să se plece spre dispozițiile pașnice, ci prefră să continue a turbura apele țării... din jos în sus.

Aceasta, bineînțeles, după ce prefăcătoria cu „încercările de împăcare”, — încercări asemănătoare mai mult cu un joc de-a „v'atși ascunde”, — ar fi durat îndeajuns, spre a-și

face efectul tactic în aranjamentele politice generale sau ...laterale.

Este un joc acela pe care îl urmează guvernul ungueresc? — El trebuie demascat. Nu trebuie ca prin atitudinea noastră, a Românilor, să venim în ajutorul unei asemenea tactice viclene... — Nu este un joc, ci este ceva serios? Nimic mai siplu: — Domnii aceia să înceapă prin a pune jos cuțitul asasin ce ne țin de atâta vreme la beregată, și să continue prin a sta de vorbă, — nu de târguială strâmbă, ci de vorbă omenească și de omenie — cu reprezentanții și conducătorii noștri autorizați.

Căci mai este o încercare ce de asemenea n'a isbutit, din partea guvernărilor actuale, tot după pilde rele mai vechi: încercarea de a trece alături de conducătorii firești și reali ai poporului nostru și a le știrbi astfel, dacă nu a le săpa cu totul, autoritatea. Nici aici la noi, nici față de opinia publică și de cercurile conducătoare din țară, nu a reușit, nici de data asta, această încercare. Aci, ca și dincolo, toată lumea e pătrunsă de zădărnicia oricăror tentative de spargere a solidarității, sau a organizării de partid naționale, ceea ce ar fi tot una. Prea este organizarea aceasta recunoscută și respectată de toată lumea, ca să se mai poată trece alături de dânsa, sau chiar să se lucreze împotriva ei.

Oficialitatea maghiară desigur că cunoaște și ea acuma prea bine această stare de lucruri, căci a putut avea prilejuri destule să se încredințeze de inexorabilul ei. — Iși va pleca cerbicia? Este ceea ce rămâne de văzut.

Dar mai ales rămâne acesta: Rămâne de văzut dacă se va face acel început de latăta

Minciuna.

De Ion Agârbiceanu.

Zice că trăia odată, înainte cu atâtea sute de ani, într-o țară un om iubit de toată lumea. Nu era oraș ori sat, nu era cătun ori colibă, în țara aceea, pe la cari să nu se fi abătut Solomon, c'asa-l chema pe om. Și chiar dacă n'ar fi vrut el să meargă pretutindenea, nu-l lăsau oamenii în pace. Când nici nu se aștepta, se trezea c'o călească înaintea porții, c'o căruță, ori c'un car cu boi, după cum erau fetele cari îl poșteau la ei: boieri, târgoveți ori țărani. Solomon, întâi, se făcea că-i ostenit, că prea-i sunt zdrobite oasele de atâtea alerțare, da' n'urmă se 'nmuia, și eșia pe porțiță.

Dacă drumul îl făcea la vre-un sat, în capul dealului îl așteptau toți creștinii în port de sărbătoare, și, în sunetul clopotelor își făcea intrarea în sat; dacă mergea la un oraș bubuiau treascurile și dădeau cu tunurile; dacă se ducea la vre-un boier îl întâmpina coconita cu'n buchet de flori albe.

Ori unde ajungea, l'ar fi ținut o lună, l'ar fi ținut nouă, nu l'ar mai fi lăsat să plece nouăzeci și nouă; dar Solomon făcea ce făcea, și cutare dimineață ia-l de unde nu-i. Asta se întâmpla rar: de obicei veniau satele, veniau orașele vecine și-l duceau în mare alaiu.

În urma lui lumea rămânea cu ochii unflați de plâns.

— Un suflet de inger!

— Un al doilea Ion Gură de aur!
— Mi-a dat dreptate, când lumea întreagă îmi striga că-s un ticălos.

— Asta cunoaște oamenii.
— Și știe unde-i adevărul.
Și din toate orașele și satele prin cari trecea, porneau deputații la împărăție.

— Să ni-l pui primar!
— Să ni-l pui prefect.
— Vrem să ne fie popă.
— Vrem să fie vlădica nostru.

Și, cum umblase Solomon prin toate satele și orașele țării aceleia, veniseră atâtea deputații la împăratul, încât bietul de el, și altfel bătrân și neputincios, nu mai știa de capul lui: ce slujbă să-i dea lui Solomon ca să mulțumească pe toată lumea.

— Milostive, e un om cu inima de aur!
— Bun ca pânea albă!
— Nu vorbește pe nime de rău.
— Nu se ceartă.
— Nu se mânie.
— Știe vorbi la inima fiecăruia.
— Pe cum îi cere sufletul.

Pe care să-l asculte împăratul? Tot gândindu-se se plimba prin sala tronului zi și noapte. Se opria, se bătea cu palma peste frunte: zadarnic! Nu știa ce slujbă să-i dea.

Intr'o zi cum se plimba încărcat de gânduri se împiedecă de un covor, se prăbuși ca un trunchi putred ce era, și muri.

— N'avea urmași, că 'mpărăteasa, moartă mai de mult, fusese stearpă.

Cine să fie 'mpărat? Alergau crainici prin toată țara să 'ntrebe pe oameni. Din sute, din mii de guri, ei auziră acelaș răspuns:

— Solomon să ne fie împărat!
— Că-i înțelept ca 'mpăratul Solomon!
— N'are nici un dușman în toată țara.
— Cu el în frunte vom merge departe.

Sfatul bătrânilor boieri era adunat și aștepta să se 'ntoarcă crainicii.

— Ce este? întrebă într'un glas când aceștia sosiră prăfuiți ca vai de ei.

— Vestea bună!
— Cum?
— Toată țara strigă c'o singură gură: Solomon împărat.

— Bravo! răspunseră sfetnicii. Asta ne place.

Da' un boier bătrân, se propti în jilt, se ridică în capul oaselor și cuvântă:

— Boieri, dumneavoastră, nu-i bine să ne grăbim. Ori cât de laudat de lume, Solomon e un străin în țară; nime nu-l știe de unde a venit.

— Dacă ne place de el! răspunseră cu ciudă mai mulți.

— Dacă-i pe placul întregii țări.

— Să cumpănim lucrurile și să fim mai târziu la judecată, zise iarăș boierul cel bătrân. Măria-sa, Dumnezeu să-l hodihească, are rude. Poate vre-unul din vița lui să-l punem pe scaun; ori dacă nu, sunt boieri de neam vechiu,

vreme așteptat și singur natural: începutul mulcomirii prigonirilor sub cari tot mai gemem încă, începutul înlăturării neligiuirilor celor mai flagrante în cari am fost încătușați ca să putem fi isbiți cu atât mai fără cruțare și fără putință de apărare... Acest lucru *singur* ar putea să fie un semn de „împăcare”, un simptom serios și vrednic de luat în seamă, al existenței reale a unor asemenea dispozițiuni și intenții.

Inceputul activității interne

București, 18 Octombrie.

Am fost printre puținele ziare cari au prevăzut că noua criză balcanică provocată de răzcoala Albanezilor nu va dura mult. Statele balcanice aveau necesitate de liniște spre a-și vindeca rănilor primite în cele două sângeroase războaie, iar Europa, care cu greu se va decide pentru un războiu general, a făcut tot posibilul ca să înlătorească germele unui al treilea războiu balcanic. Era de altfel de prevăzut că trupele regulate sârbe vor învinge bandele de Albanezi. Moartea violentă a șefului albanez Isa Bolietinatz a grăbit încetarea ostilităților. Astăzi armata sârbă este din nou stăpână pe situație și marile puteri se pot felicita că au scăpat iarăși de un mare pericol ce amenința în mod direct pacea generală...

Avem prin urmare puțin răgaz ca să ne ocupăm și de situațiunea internă a țării. Într'un articol intitulat „Opera națională internă” și apărut în acest ziar la 3 Octombrie st. nou, ne-am permis a arăta că România are nevoie de o *serioasă prefacere internă*, care să cimenteze mai bine *solidaritatea socială* (astăzi foarte îndoelnică!) și să dea statului român posibilitatea unei dezvoltări și mai pronunțate. Am spus că partidul național-liberal de sub șefia dui Ionel I. Brătianu va ține un mare congres care va *precisa aceste reforme* și le va trece în programul oficial al partidului, program care va fi executat cu venirea la putere a acestui partid.

Din sursă foarte bine informată servim acum amănunte noi atât asupra congresului cât și asupra reformelor cari vor fi realizate fără întârziere. Ziarele au anunțat că acest congres va

avea loc la 6 Octombrie st. vechiu. Eri *Comitetul executiv* al partidului liberal a ținut o importantă ședință, în care a discutat cu multă atențiune atât chestiunea Congresului cât și aceea a reformelor plănuite. De la un membru marcant al comitetului executiv am aflat amănunte foarte interesante asupra acestor chestiuni.

Congresul va avea loc la 20 Octombrie st. vechiu, iar nu la 6 Octombrie precum se anunțase. Această mică amânare s'a făcut spre a putea face din acest congres ceva și mai impunător și mai puternic. El va fi o adevărată, mare adunare a țării, a elementelor conducătoare burgheze, rurale și democratice din România. Vor participa: întreg comitetul executiv al partidului liberal în cap cu d. I. I. Brătianu, toți șefii cluburilor liberale din țară, toți foștii miniștri, foștii deputați, prefecti și primari liberali, toate cluburile liberale din țară prin numeroși delegați ai lor, *toată țărâניה* prin delegați aleși de ea de bună vază și *toate clasele sociale ale României*. Va fi o ocaziune bine venită de a aduna sub drapelul democrației liberale-naționale întregul popor din țară care este convins de necesitatea *reformelor mari* înscrise cu litere glorioase pe acest mândru drapel.

În toate cercurile politice, amice sau inamice ale partidului liberal-național, se prevede că acest congres, așa zicând unic în anele istoriei interne a țării, va avea un succes eclatant și va cauza o adâncă zguduire și o mare schimbare în bine! Căci să nu uităm că ceea ce ridică importanța acestui congres este că el este convocat de distinsul șef al partidului național-liberal *în numele țărâניהi, care dorește o soartă mai bună* și care *merită* să fie scoasă din sclăvia deghizată dar cu atât mai dureroasă în care tânjește încă! Sărăcii țărani au răspuns cu drag, cu entuziasm la apelul țării când am mobilizat contra Bulgariei... Grație acestei mase de soldați viteji, răbdători și însuflețiți pentru patrie, noi am putut să dăm frumoasa lovitură pe care a consacrat-o pacea dela București și pe care un continent, o lume întreagă au admirat-o. Se cuvine să întoarcem acum acest mare bine ce țărâניה l-a adus țării, se cuvine s'o răsplătim scoțând-o *în mod definitiv* din întuneric și din mizerie.

Trebuie deci să dăm țărănilor: *1. pământ, 2. cultură, 3. drepturi politice*. Aceste trei puncte

mari sunt înscrise deja în marele program de reforme anunțat de d. Ionel I. C. Brătianu printr'un important comunicat apărut în „Viitorul”. Acest program va fi programul marelui congres dela 20 Octombrie și programul de reforme interne al viitorului guvern liberal, în care vor ocupa loc și elementele tinere și generoase ale partidului.

Se va face deci: 1. O nouă *improprietărire* a țărănilor, ciuntindu-se din enormele întinderi de pământ stăpânite de latifundiari. 2. O reorganizare serioasă a *învățământului primar rural*, care va avea drept consecințe: sporirea numărului școlilor primare la țară și prin urmare posibilitatea primirii unei *culturi* mai bogate și mai intensive de către populația rurală. 3. Realizarea *colegiului unic*, adică suprimarea sistemului electoral de până acum, care ținea țărâניה departe de viața politică. Colegiul unic va da elementului rural *românesc* posibilitatea să se afirme pe terenul politic. Vom avea atunci numeroși țărani deputați și senatori; *armonia socială* va fi realizată.

România va privi atunci cu o încredere și mai mare în viitor, sigură că puternică în interior, cu o țărâניה cultă și prosperă economică, va avea prestigiu și putere mare și în politica externă. Astfel ne vom apropia mai repede de realizarea scumpului nostru ideal național, pe care niciodată nu trebuie să-l pierdem din vedere!

Mircea R. Șirianu.

Statele — obiective. În anii din urmă, nu numai dela catedrele universitare din Viena și din alte centre culturale apusene, dar și în publicistică, oameni de greutate au vorbit și scris cu simpatie despre organizațiile statelor poliglote Elveția și Austria propriu zisă, arătând, că chiar și în Austria, decentralizarea administrativă, după caracterul național al singuraticelor ținuturi, a înlesnit mult problema unei armonice conveturi a mai multor rase în cadrele aceluiaș stat. Teoria așaziselor organizații de stat obiective, în sens arătat, e piatra unghiulară și a credințelor noastre politice, — ba noi am fost poate cei dintâi susținători convingși ai ei, după ce necesitatea unei echitabile soluții a problemei naționaliste din Ungaria ne-a indicat de mult și precis.

Ziarele ungurești, ori de câte ori personalități d

cunoscuți din hrisoave cu multe fapte mari la răboj. Cum să ne legăm de un venetic, pe care nime nu-l cunoaște?

— Dacă ne place!
— Dacă-i cuminte ca Solomon împărat!
— Dacă stă bine cu toată țara! răspuseră multe glasuri mâniate.
— A pune un împărat, nu-i lucru de toate zilele, începu din nou bătrânul. Ar trebui să știm pentru ce-i iubit de toată lumea.

Ei bine, îl cunosc și eu și știu de ce: vorbește pe placul fiecăruia. Numai laude au curs din gura lui. Eu sunt un om plin de slăbiciuni, de patimi; ei bine, m'a lăudat și pe mine deși mi-a cunoscut toate părțile slabe. Mai mult: chiar acestea mi le-a lăudat. Acum eu zic: omul acesta, Solomon e un mincinos, și minciuna n'o putem pune pe scaunul țării.”

Sala boltită în care se ținea sfatul începu acum să bubue de glasurile mâniatoase ale boierilor.

— Să nu-l mai ascultăm!
— Vorbește hulă împotriva celui mai bun om al țării!
— Vrea să-l alegem pe el împărat!
— Vrea pe ginere-său!
— E țicnit la minte, bătrânul.

Cel ce cuvântase se ridică încă odată din jilț, dar acum nu ca să cuvânteze, ci să părăsească sala.

Rămași singuri, ceilalți boieri într'un glas,

il aleseră de împărat pe Solomon. Și se porni alaiu nesfârșit să-l aducă în orașul de scaun.

Dela alegere până la încoronare — vreme de-o săptămână, cântară toate clopotele din țara aceea, veniră necurmat ziua noaptea. Țăranii își aruncau în slavă căciulile: lumea negustorească se pupa pe uliți; boierii tot în trăsuri cu câte patru cai; vlădicii tot cântau la liturghii de mulțumită pentru norocoasa alegere.

De atâta dangăt de clopot, de atâta lărmă-lău ce fierbea necurmat în văzduh, de atâta bubuit de tun, se trezi din amorțeala bătrânețelor și moș Nichifor pădurarul, om trecut de sută, care de zece ani nu mai esi din pădure.

— Auzi, tu babo, par'c'ar fi ceva în aer.
Baba, tot muieră, ori cât de sbârcită și uscată: aflase pentru ce-i praznicul de-o săptămână.

— Da, moșnege, trag clopotele și dau cu tunurile.

— Nu știu să fie Paștile 'n iarnă — mosul.
— Nu-s Paștile, da-i pentru împăratul cel nou.

— Avem împărat nou?
— Și încă ce mai om!
Și baba s'apucă de torăit, și torăc, torăc, torăc până când se crepă de ziuă.

— Dacă-i așa mă duc să-l văd și eu. Mare minune de om, zise moșul. Nu vreau să mor să nu-l văd pe omul de care nime n'are de spus o vorbă rea.

Dumineca avea să fie suirea pe scaunul țării Orașul de seara gemea de lumea venită din toate colțurile întinsei împărății. Gemeau și câmpii până departe. Dar pădurarul cel bătrân tot put să străbată prin mulțime. Oamenii se feriau de calea lui, îi dădeau binețe, se închinau parcă în fața acestui patriarh albit de vreme.

Se făcură atâtea serbări înaintea încoronării atâtea pregătiri, încât asfințise soarele când se veau să-i pună coarana pe cap. Solomon stăte în mijloc iar jur împrejur, boeri cu torțele aprinse. Toți cei de față țineau în mână o lumână aprinsă până și copiii.

Pădurarul răzbi prin mulțime până la cerc boierilor. Începu să le dea coate să-l lase treacă.

— Dumneavoastră l'ați văzut cu toții, eu nu cunosc încă; după cât mi se pare, în toată țara numai eu nu l'am văzut. Lăsați-mă să-l văd.

Boerii se feriră să-i facă loc, când unul pu mână pe bătrân:

— Nu se poate moșule, n'ai o lumânare.
— O să-i dau eu una, șopti alt boer și i-o dădu pe a lui.

Pădurarul, cu torța aprinsă se tot apropia Solomon. Ochii lui priveau țintă pe fiitorul împărat. Ajunsesse atât de aproape de el încât îl căra lumânării atinse bogata haină de purpură a lui Solomon. Și, o minune! într'o clipă se înță un sul de flăcări în slavă, o clipă ținu uria

reunune au venit să dea o nouă actualitate teoriei, au sărit cu mult tărâboi împotriva lor, prevenind opinia publică ungurească cu teoriile false și astăzi chiar absurde ale asimilării ungurești, întemeiată pe ficțiuni de pretinsă superioritate culturală și de pretins ascendent calitativ de rasă.

Așa și în numărul său de ieri, ziarul „Budapesti Hir-lap”, se trudește pe șase coloane să demonstreze, că conflictele naționaliste din Austria nu s'au atenuat pe urma sufragului universal și-a delimitării provinciilor naționaliste autonome, ba s'au agravat numai. În special în Carintia, Istria, Boemia, Galiția — spune numitul ziar — sfâșierile au atins margini neînchipuite, degenerând în dușmăni de moarte. Concluzia ziarului unguresc se impune apoi fără dificultate: Ungurii să desnaționalizeze pe Români, Slovaci, Sârbi etc. cu o zi mai curând, pentru că dându-le autonomii naționale s'ar isca și aici veșnice sfâșieri naționaliste.

Numai mentalitatea ungurească poate să desfigureze atât de straniu adevărul, care este aproape de priceperea oricărei minți normale. Știm, anume, că în Austria chiar în provinciile Istria, Carintia, Boemia și Galiția n'a fost realizat principiul unităților naționaliste și că, în genere, nici în celelate provincii acest principiu nu e realizat pe deplin. Au intervenit și s'au menținut considerații de ordin istoric și tradițional, și ele mai zădărnicesc încă și azi o dreaptă împărțire naționalistă a Austriei. Când se va admite o organizare provincială în perfectă consonanță cu principiul național, fiie încredințați asupra noastră că armonia se va înstăpâni dela sine. Facă și diriguitorii politicii în Ungaria o împărțire a teritoriului țării conform regiunilor firești și se vor uimi singuri, că au putut să orbece atâta timp în cea mai confuză și mai imorală concepție de stat din câte sunt azi în lume.

Jeszenszky — pleacă? Cloaca senzațională ce s'a desvilit pe urma afacerii tripoulului conces de guvern pe seama unei cliici de aristocrați avizi de câștiguri hazarde, amenință să înghiță pe unul, care a fost poate cel mai putred stâlp în colonada dominațiunii tizzaiste, — dacă, în genere, încapă vre-o deosebire între oameni de-o atât de imorală solidaritate a corupției. E vorba de faimosul Jeszenszky, de acest fioros Marat al politicii ungurești, de autorul celor mai formidabile atrocități electorale, din câte s'au înregistrat în secolul nostru. El a fost unealta cea mai feroce în mâinile tuturor guvernelor și în special în mâinile contelui Ștefan Tizza. El a fost resortul ticăloșiilor electorale dela 1910, — de conștiința lui s'au sleit până astăzi toate fărădelegile publice din Ungaria.

Acum, ziarele ungurești de opoziție sunt informate că, trebuie să plece peste câteva

caer, și când se stinse nu mai rămăsese decât o mână de cenușe, ca și când ar fi ars un snop de pae.

De împăratul Solomon, nici urmă.

După ce se trezi mulțimea din uimirea adâncă începură să strige:

— O minune!

— E sfânt împăratul Solomon!

— De bună seamă ne așteaptă pe tron cu coroana pe cap: ne-a arătat că mâni omenești nu sunt vrednice să-i pună coroana pe cap.

— Vă înșelați, oameni buni. A ars, zise bătrânul pădurar.

— Cine?

— Solomon împărat. Am fost lângă el și l'am văzut bine.

N'a fost om. A fost o păpușe de pae.”

Și ori cât îl căutară în toată țara, nime nu-l mai află pe Solomon.

zile. Pretind aceste ziare că el ar fi principalul implicat în toate scandalurile cabinetului Khuen-Héderváry, Lukács și Tizza, dar că acum și-a dat în petec, dovedit și ca intrigant, care se îndeletnicea cu ațățarea reciprocă a celor trei primminiștri și a cauzat căderea celor doi întâi numiți.

Nu știm, dacă e adevărată informația ziarelor maghiare, — un lucru e cert: Jeszenszky se va colora, fie acum, fie mai târziu, în noroiul ticăloșiilor sale. Un om care s'a pretat atât de fără scrupul celor mai imorale servicii politice — nu poate să scape nepedepsit de un destin drept, care va interveni în cauza tuturor mișelilor din țara asta.

AROMÂNII DIN SERBIA VOR AVEA AUTONOMIA CULTURALĂ ȘI RELIGIOasă. D. RISTICI, ministrul Serbiei la București, a remis guvernului o notă a cabinetului din Belgrad prin care i se aduce la cunoștință că Serbia a ratificat definitiv aranjamentul, încheiat cu România cu prilejul conferinței pentru pace cu privire la autonomia și libertatea culturală și religioasă a Aromânilor din teritoriile anexate de Serbia.

Aromânii din acele ținuturi vor avea un episcop al lor cu reședință probabilă la Monastir.

România față de Austro-Ungaria și Italia. Cunoscutul italian *Attarita*, publică în ziarul „Piccolo della Sera” din Triest o convorbire cu un bărbat de stat român. În convorbire a fost comentată în primul rând numirea prințului Ghica la Roma și a dlui *Diamandy* la Petersburg.

Personalitatea română în chestie, a declarat că ambele numiri trebuiesc considerate ca o distincție pentru atitudinea lui Ghica la Sofia și Petersburg și a lui *Diamandy* la Roma.

Ghica a cerut de mult să fie transferat la Roma, iar acum după ce *Diamandy* a plecat la Petersburg, la Roma va merge un diplomat care se bucură de simpatii în Italia și care cunoaște această țară.

Privitor la situația balcanică a declarat că România va interveni în cazul că Bulgaria va amenința Grecia sau Serbia.

Privitor la relațiile României cu Italia și Austro-Ungaria a spus:

Relațiile cu Italia sunt foarte intime și vor deveni și mai intime de aci înainte. Suntem două neamuri surori. Despre Austria n'as putea spune acelaș lucru. În ultimul războiu balcanic voise să facă din România și Bulgaria un fel de instrumente, ceea ce nu i-a reușit. Dacă Austro-Ungaria nu va avea o atitudine corectă față de noi, atunci e esclus ca relațiile dintre București și Viena să devie intime. Mai vine apoi în discuție chestia Românilor ardeleni, de mare importanță pentru noi, o chestiune pe care Ungaria nu vrea să o rezolve. Noi nu putem trece cu vederea felul cum sunt tratați cele patru milioane și jumătate de Români din Ungaria.

De altfel guvernul din București nu cere altceva decât respectarea legii naționalităților dela 1868 care stabilește drepturile politice și situația fiecărei națiuni din Ungaria.

Nu cerem legi noi, nici noi favoruri, ci cerem doar atât să nu se ia măsuri excepționale față de Români, ca să nu mai auzim ponosul și suferința Românilor ungureni, care zdrobește inima fiecărui român. Pentru a cita un singur caz, țin să aibă șaptezeci și cinci de locuri în parlament, în realitate însă nu au decât 5.

Alliatele Austro-Ungariei, Germania și Italia trebuie să înțeleagă că România nu mai poate rămâne în sfera de influență a triplei alianțe în cazul când Ungaria va continua să facă imposibilă viața Românilor ei.

Bărbatul de stat român a vorbit apoi despre înființarea unei școale de arte la Roma de care domnii *Maiorescu* și *Filipescu* se interesează de aproape și a fost de părere că acest plan va fi realizat cât mai curând. Școala va avea secțiuni pentru pictură, sculptură și arhitectură. Guvernul român va încredința conducerea școalei unui artist român.

Relațiile austro-ruse. Corespondentul din Viena al ziarului rusesc „Nowoje Wremja” din Petersburg telegrafiază ziarului său următoarele:

Ministrul rus la Belgrad, *Hartwig*, întorcându-se dela Manheim, s'a oprit pentru câteva zile la Viena și a vizitat pe contele *Berchtold*. Cont. *Berchtold* și-a exprimat regretul că *relațiile dintre Austro-Ungaria și Rusia nu sunt nici azi normale deși Austro-Ungaria a arătat multă preveniență față de Rusia.*

În aceeași vreme *Berchtold* s'a arătat foarte îngrijat din partea relațiilor greco-turce. Privitoare la Albania a arătat mai multă siguranță. Numirea prințului de Wied ar aduce o schimbare însemnată sau chiar liniște deplină.

Contele Berchtold crede că situația în Balcani e tot atât de neliniștitoare ca și mai înainte. Din partea Muntenegrului, Albaniei, Macedoniei sau Bulgariei se pot aștepta în tot momentul surprize.

In Sătmar — ca 'n Port-Artur?

Arad, 20 Octombrie.

În numărul nostru de Vinerea trecută, am reprodus, după *Budapesti Hir-lap*, o declarație făcută de episcopul *Miklossy*, capul diecezei de Hajdudorogh, cu ocazia primirei triumfale ce a avut la intrarea sa în reședința dela Dobrițin.

— În primirea entusiastă ce-mi faceți — a zis episcopul *Miklossy* adresându-se primarului orașului Dobrițin — văd că dv. înțelegeți pe deplin marele interes național unguresc, care a dat viață noii episcopii gr. cat. Se pare că degetul prevedinței a desemnat acest cuib al maghiarismului ca centru pentru activitatea mea viitoare. Din acest centru voi putea cultiva problema maghiarizării mai bine și în special în toate ținuturile locuite de Români ale comitatului.

Reproducând aceste declarații, constatam că așa vorbește numai un triumfător, — și întrebam: Ce va răspunde papa dela Roma; va ști oare cât de mult a păcătuit împotriva adevăratelor interese ale credinței sale, când a convenit cu capii politicii imperialiste maghiare să dea blestemata bulă „*Christifideles graeci?*” Mai întrebam, că ce va răspunde episcopului *Miklossy* comitetul de 50, care a fost ales la Alba-Iulia, în 29 Mai 1912, pentru ca să organizeze și să conducă rezistența noastră până la ultimul picur de energie, — și că ce vor răspunde, în acelaș timp, sfinții părinți dela Orade, Blaj și Gherla?

A trecut de Vineri până ieri Duminecă numai două zile și iată ce ni-e dat să cetim în „*Budapesti Hir-lap*” de acum Duminecă:

*Corespondența Budapesti Tudositó a primit dela locurile competente lămurirea, că comunicatul apărut în ziarele budapestane cu privire la răspunsul ce a dat episcopul *Miklossy* la adresa primarului orașului Dobrițin, într'un punct esențial (Subliniază aici „Budapesti Hir-lap”. Nota Rom.) nu corespunde adevărului. Episcopul n'a spus, anume, că din Dobrițin, ca dintr'un cuib central al maghiarismului, va cultiva problema maghiarizării în ținuturile locuite de Români ale comitatului, ci a spus numai, că preoții și credincioșii cari îl vor cerceta în Dobrițin, se vor întoarce la domiciliile lor cu iubirea de patrie potențată, inspirați de atmosfera acestui oraș de-un trecut glorios și atât de curat unguresc.*

Nu încapă îndoială, că acest comunicat a fost dictat de către guvern. În beția elanului de care a fost cuprins, episcopul *Miklossy*, prea a făcut'o lată: SĂ TRĂMBITE EL LUMII, ATÂT DE FĂRĂ NICI O REZERVĂ, CĂ SINGURA MISIUNE A EPISCOPIEI DE HAJDUDOROG ȘI A SA, E SĂ MAGHIARIZEZE PE ROMÂNII GRECO-CATOLICI, ȘI NICI PE DEPARTE „PROPAGANDA FIDEI!” Ar putea să revină asupra negânditei sale fapte chiar și dulcele filo-maghiar „Sarto”, papa!, ne mai vorbind de resentimentele dela Viena (e doar și interesul diplomatic româno-austriac în joc!) și de cele dela Blaj, Orade și Gherla, unde cuvîn-

tele fără scăluș ale episcopului Miklóssy au căzut ca niște bombe... în conștiințe!

Trebuia, deci fără întârziere, deplasat efectul. Să se dea episcopului Miklóssy în gură tirada dulceagă: „Preoții și credincioșii cari mă vor cerceta în Dobrișin, se vor întoarce la domiciliile lor cu iubire de patrie potențată, **INSPIRAȚI DE ATMOSFERA ACESTUI ORAȘ DE UN TRECUT GLORIOS ȘI ATÂT DE NEAȘ UNGURESC!**”

Înțelegem: Dușmanii, acum după ce, facilitați de păcla indolenței noastre, au putut să iasă din ghiolul „calului troian”, să nu facă sgomot prea mare, căci cetele noastre răslețe și obosite s'ar mai putea reculege încă!

De aceia întrebăm încă o dată: **Comitetul de 50, ales la Alba-Iulia, le va spune oare episcopilor noștri greco-catolici, că trebuie să profite cu toată hotărârea de declarațiile episcopului Miklóssy? Vor face oare totul pentru reluarea luptei și pentru continuarea ei până la ultima margine a puterii noastre?**

In Sătmar e, de acum, aceiași liniște, care se spunea c'ar fi domnind la celebrul Port-Arthur, drept caracterizare a unei definitive și strașnice înfrângerii?

Noi credem, că trebuie desmeteciți din beția lor vandalică sfărâmătorii atâtor altare românești!

Cazul dela Orade și limba românească.

Arad, 20 Octomvrie.

Am amintit în numărul nostru de Vineri, știțile publicate în „Tiszántul” cu privire la boicotarea limbei unghurești în seminarul gr.-cat. român de acolo. Ne-am făcut atunci reflexiile.

În numărul său mai nou numitul ziar — să-i zicem așa — oferă aproape două pagini acestui caz semnificativ. Publică desmînțirea hotărîtă a dlui Dr. Florian Stan rectorul seminarului gr.-cat. rom. în ce privește scornitura cu „ordinul secret” contra limbei maghiare. Între altele dl Stan spune că e foarte firesc, că studenții după atîta studiu unghuresc, în orele libere vorbesc românește. Acești studenți vor fi doar cîndva preoți ori învățători în sate românești. E lucru cât se poate de natural că vorbesc românește. La desmînțirile dlui Dr. Stan, răspunde directorul gimnaziului unghuresc Szmekka L. Ödön. Acest unghur veritabil spune, că încă demult a văzut aceasta stare de lucruri și i-a făcut de nenumărate ori atenți pe băieții români să deprindă limba maghiară, căci altcum nu e posibil progresul în studii. D-sa consideră de superfluă desmînțirea „ordinului secret”, deoarece ordine se pot da și verbal, pentru a fi incontrollable. Domnul Ödön își arogă dreptul de control în seminarul român. După o apropiată anchetă — zice d-sa — va face insistente demersuri la episcopul romano-catolic pentru a nu mai tolera astfel de stări de lucruri și pentru a face să triumfeze limba maghiară intrînd între zidurile seminarului românesc.

În fața acestui atac, dorim ca episcopatul gr.-cat. român din Orade să ia cea mai categorică și mai intransigentă atitudine.

Distincția d-lui Sava Raicu, directorul executiv al Institutului de credit și economii „Victoria” din Arad.

Arad, 20 Octomvrie.

Se știe că d. Sava Raicu, neobositul director al „Victoriei” din Arad, dimpreună cu alți bărbați meritoși ai neamului nostru, a fost distins din partea regelui Carol I al României cu medalia „Meritul comercial și industrial.”

Cît de bine meritată a fost această distincție ni-o dovedește acum și revista unghurească „Országos Kereskedelmi Közlöny”, care în numărul său 24 din acest an publică despre stimatul nostru amic următorul articol:

„În fruntea unuia dintre cele mai distinse institute din Arad, d. Sava Raicu, de ani de zile desvoltă o activitate meritoasă și intensivă. În urma acestei activități direcțiunea institutului, înainte de doi ani, l'a înaintat de director executiv, dar nici nu trebuie s'o spunem, căci toate cercurile de specialitate o știau deja, că în calitatea sa de membru în direcțiune dînsul era încredințat cu conducerea agendelor directorului executiv. Ca despre nici unul altul, despre d. Sava Raicu se poate spune, că a ajuns la „Victoria” deja ca un bărbat de specialitate, posedînd bogate experiențe din specialitatea sa. Aici el n'a trebuit să învețe, pentru că să înțeleagă lucrurile, din potrivă a împrumutat altora din visteria bogată a experiențelor sale abundente și a cunoștințelor sale practice. O orientare de admirat, cunoașterea temeinică a celor mai multe afaceri, pricepere rapidă, simț practic caracterizează dela început activitatea acestui bărbat, dela prima sa intrare la institutul „Victoria”, și la aceasta s'a mai adăugat puterea sa de muncă, o diligență de fier, cari au dat aripi energiei sale, ce nu cunoște odihnă și cari au asigurat rezultate mari deja în primul an al directoratului său.

Aceasta se dovedește și prin bilanțul mobil și riguros al celor doi ani din urmă. Nici nu și-a început funcțiunea prin aceea, ca să facă lumea ori pe funcționarii săi a crede, că dînsul este mai cu minte decât antecesorul său și astfel nici n'a voit să nimicească tot, ce antecesorul său a plănuit ori a întemeiat.

Cînd și-a ocupat postul de director executiv, cel dintîi lucru i-a fost, ca după o examinare riguroasă să rezolve multele restante.

Apoi încetinel, aproape neobservat, dar cu o norocoasă aptitudine, a reorganizat serviciul intern și în curînd și-a început salutară sa activitate practică, care și-a adus frumoasele sale rezultate.

Nu putem întrelăsa să nu amintim cu această ocaziune, că d. S. Raicu este întemeietorul Solidarității, care înseamnă puterea și înălțarea autorității băncilor românești. Afară de activitatea sa financiară, industria și comerțul orașului Arad mult poate să-i mulțumească dlui Sava Raicu, mai ales în urma gravității spre România a acestei industrii și comerțului. Majestatea Sa, regele român Carol I, a onorat prin recunoștința sa aceste merite, cînd a distins pe d. Sava Raicu prin medalia „Meritul comercial și industrial.”

Activitatea directorului, executiv Sava Raicu se află astăzi la apogeu. Munca sa de până aici e totodată un program pentru viitor și astfel putem aștepta dela dînsul încă mult folos și câștig pentru desvoltarea viitoare a vieții economice unghurești.”

În asemenea articolaș și tot în același număr al său „Országos Kereskedelmi Közlöny” aduce laude binemeritate și dlui Dr. Coriolan Papp, directorul executiv al institutului de credit și economii „Bihoreana” din Oradea-mare.

Din culisele cabinetului Tisza.

Pentru ce s'a sinucis patriarhul Bogdanovici?

Arad, 20 Octomvrie.

În același timp, cînd scandalul tripoului de pe insula Margareta, a aruncat largi valuri de mîrdărie asupra cabinetului contelui Tisza, ziarul sârb *Zastava* a tras perdeaua unei alte culise păcătoase a găstei din fruntea țării. Cînd contele Khuen-Héderváry, în calitate de primministru, a disolvat camera unghară și a ordonat noui alegeri, a provocat băncile, instituțiile și corporațiile, — cari au interes să fie în relații „bune” cu guvernele, — ca să jertfească pe „altarul patriei”, adică să contribuie la cheltuielile electorale, cu cari după cum se știe, guvernul și-a cumpărat formal majoritatea parlamentară. Între cei provocați în acest scop de către contele Khuen a fost și tânărul patriarh sârb Lucian Bogdanovici. 600.000 de coroane avea să plătească tânărul patriarh, în casa partidului muncii. Dar, fiind el pe atunci om nou în fruntea mitropoliei sârbești, nu putea dispune de o sumă atît de mare. A mobilizat deci pe mai mulți prieteni de influență și contele Khuen și-a moderat pretențiunea mulțămindu-se cu 400.000 coroane. Bogdanovici însă nu dispunea nici de suma aceasta, ci a luat-o cu împrumut pe obligațiunea sa de asigurare pe viață și a plătit-o în casa partidului muncii numai ca să nu-și atragă odiul stăpînilor. Patriarhul nu avea bunuri proprii și, astfel, preluînd „fondurile instructe” ale mitropoliei a rămas dator cu 268.388 coroane și 65 fil. și s'a obligat să plătească după această datorie 4 procente camătă, până la deplina ei replătire. Sinodul mitropolitan sârb din 1908, s'a învoit la aceasta și a aprobat inventarul. Tot astfel și guvernul a aprobat socoțile. Bogdanovici însă n'a putut satisface obligamentului său, deoarece din venitul ce-l avea, trebuia să replătească împrumutul de 400.000, iar replătirea acestei sume înzădar o urgita la guvern, care îi răspundea totdeauna că n'are bani. (Guvernul îi făcuse adevă, pro forma, promisiunea, că-i va reînapoia banii.)

Căzînd Khuen și ajungînd în fruntea guvernului Lukács, acesta, l-a urgitarea lui Bogdanovici a ordonat revizuirea socoților fondurilor naționale sârbești, de pe cei 3 ani din urmă, deși aceste socoți fuseseră deja aprobate atît de sinodul mitropolitan, cît și de guvern. Revizuirea a făcut-o consilierul ministerial Joanovich Pál și în baza raportului acestuia, primul ministru Lukács a șters, în baza unor titluri formale din datoria lui Bogdanovici de 268.388 cor. 65 fil., suma de 153.215 cor. și 10 fil. Bogdanovici replătind 43.260 cor. 32 fil. mai dator fondurilor naționale sârbești numai cu 59.913 cor. și 23 fil., cu care sumă însă fondurile sunt păgubite, deoarece, după patriarhul dispărut n'a rămas nici o avere. Afară de aceasta sumă Bogdanovici mai împrumutase din aceste fonduri încă 120.000 cor., care sumă, cu aprobarea guvernului, avea să o plătească în rate anuale mai mici, iar acum, după dispariția patriarhului, va avea să o plătească urmașul acestuia. Lukács, ca să se scape de incomodarea ce-i făceau autoritățile bisericesti, cari aveau drept de control asupra administrării fondurilor naționale, a suspendat autonomia bisericii sârbești și a numit ca asistenți, în comisia de administrare a fondurilor, numai oameni de-ai guvernului și numai după ce revizuirea a fost încheiată și nime nu mai avea dreptul de protestare.

Guvernul, într'aceea, nu l-a cruțat nici pe patriarh, ci l-a silit să intre în fel și fel de speculațiuni păgubitoare, încît patriarhul în desperarea lui și-a căutat refugiul, curmîndu-și viața

Rétay și Benedek

Întreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvone, și altare și statui, — aurre și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház)

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesari la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rînnovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Cum se laudă guvernul în străinătate?

Organul socialdemocrat din Budapesta „Népszava”, dă detaliile unui mic scandal, ce s'a petrecut Luni, în săptămâna trecută, în palatul primului ministru. Antecedentele acestui scandal, fiind neplăcute pentru guvern, s'a ținut totul în secretul cel mai mare.

Miezul scandalului era că un anume domn Leopold Lipscher, pretins corespondent al ziarului parizian „Le Journal” l'a palmuit pe șeful biroului de presă ungar, Armin Barát.

Corespondentul francez fiind întrebat asupra acestei afaceri de un ziarist din Budapesta, a făcut următoarele, prea interesante desvăliri:

Astă primăvară, poliția din Budapesta a dat un ordin de expulsare de pe teritoriul Budapestei împotriva inginerului belgian Robert Quillet, care la jocul de ruletă, într'un club particular din Budapesta, câștigase în câteva săptămâni dela jucători 50.000 coroane. Inginerul belgian, avea mare interes să fie retras acest ordin de expulsare, fiind el înamorat într'o fată din Budapesta și fiind angajat la banca „Általános Forgalmi Részvénytársaság”. I s'a adresat lui Lipscher rugându-l să mijlocească retragerea ordinului. Lipscher i-a făcut acest serviciu inginerului belgian și în baza unei recomandări primite dela ambasadorul belgian din Viena, s'a prezentat în calitate de corespondent al ziarului „Le Journal” din Paris la Lukács, pe atunci prim-ministru. Lukács cetind recomandarea, a nimicuit imediat sentința poliției și a retras ordinul de izgonire. După o scurtă conversație în limba franceză, Lukács l'a prezentat pe corespondent secretarului său, Jeszenszky Sándor. Trezându-l Lipscher în departamentul lui Jeszenszky, secretarul s'a interesat imediat asupra cauzei pentru care ziarele franceze nu dau atențiune politice din Ungaria și nu scriu cu simpatie despre guvern.

Corespondentul francez i-a explicat lui Jeszenszky, că în privința aceasta sunt necesare anumite jertfe și apoi ziarele franceze vor scrie articole mai favorabile. Jeszenszky l'a rugat apoi pe corespondent să plaseze în vre-un ziar francez un articol favorabil pentru guvern, eventual cu publicarea fotografiei primului ministru Lukács. Corespondentul francez i-a împlinit rugarea și cu câteva zile înainte de desbaterea finală a procesului Désy-Lukács, ziarele „Gephic” și „Le Journal” au scris despre martiriul lui Lukács, publicând totodată și fotografia primului ministru ungar. După acest succes Jeszenszky, la propunerea lui Lipscher, a angajat în serviciul guvernului 5 ziare mari franceze: „Le Figaro”, „Le Journal”, „Le Matin”, „Echo de Paris” și „Journal de Debats”. Mijlocitorul a fost de sine înțeles Lipscher, care a făcut ziarului amintite ofertul, că statul ungar va publica în coloanele lor anunțuri în valoare de 120.000 coroane. Ziarele au primit ofertul, dar încă dela început afacerea aceasta s'a lovit de-o piedecă. Conte Karolyi, fusese anume prin Paris și dăduse ziarului „Excelsior” informații despre lupta opoziției maghiare. Iar când judecătoria din Budapesta a enunțat sentința de achitare în procesul Désy-Lukács, ziarele franceze i-au adus telegrafic la cunoștință guvernului, că nu-i mai pot sta la dispoziție.

Lipscher, fiind rugat de șeful biroului de presă, de Armin Barát, a rămas și pe mai departe în serviciul guvernului ungar și după ce ajunsese Tisza la guvern i-a succedat la plasa fotografia acestuia. Însoțită de un articol plin de elogii în ziarele din Londra „Graphic” și „London News”. Mai târziu ziarele franceze au primit iarăși publicarea articolelor scrise de Barát și traduse de Lipscher, dar fiind aceste prea vehemente de multe ori, redactorul ziarului „Le Figaro” a refuzat multe din ele. În 9 Octomvrie „Le Journal” publicase articolul trimis ciuntit și mutilat, din care cauză s'a ivit și conflictul între Lipscher și șeful biroului de presă, Barát. Corespondentul francez cere acum dela guvern să-i plătească suma de 12.000 coroane pentru cheltuielile lui și serviciile ce le-a făcut, dar guvernul l'a refuzat și astiel el va încerca acum să-l valideze pretenția pe cale judecătorească.

După cum ni se anunță din Budapesta, Barát a trimis corespondentului francez mandatar, acesta însă a refuzat a-i da reparație cavalerescă. Lipscher pentru ca să-și documenteze afirmațiile în fața publicității a pus la dispoziția unui ziar de seara un voluminos dozar de documente politice.

Așteptăm apariția lor, deși din cele de până acuma suntem siguri că vor mări numai la extrem disgustul opiniei publice.

Gorespondență din Sibiu.

Toamna și duhul lui Barițiu. — Adio Ioan Pop. — O scenă din strada Măcelarilor. — Vine teatrul românesc.

Sibiu, 18 Octomvrie.

A venit toamna!...

Cu țipete de bursarzi călători, cu jelanie de vânt prin ostrețe, cu frunze pârjolite, ea se furișează pe strade, prin parcuri, și pe sub arcade învechite de biserici. Au adus-o turmele din munte în lâna lor, au risipit-o peste coperișe și ragurile de cocori, de pe aripi, a trezit-o din vise cantilena barbară a rătăcitoarelor berze...

A venit toamna cu dimineți mohorâte, în cari soarele drapază vechi poteci pe sub umbrare, cu pete stinse de lumină; a venit toamna cu vârtejuri de frunze tivite 'n aur și purpură, cu pământul reavăn și parfumat ca un sân decoltat de femeie....

A venit toamna!...

A sosit cu interminabile-i nopți de veghe, în cari luna pare mai limpede ca cristalul, și mai rece ca trilul priveghitoarei. Ea poleiește statuiele cu argint, întinde umbre albastre pe sub platanii străvechi din parcuri, și investimântă în hlamidă de brumă înfiorătoarele peluze....

Mă furișez sub vraja ei pe lângă bustul lui Barițiu. El mă privește mai nepăsător ca totdeauna. Cu cununa-i de frunze vestejite aninată în plete, îmi face impresia bizară a unui satir bătrân, glumind, după un banchet lucculic.... — Cât de înșelătoare e tăcuta lună a nopților de toamnă! Bietul Barițiu! Când o să intri și tu odată să te 'ncălzești la binefăcătorul calorifer central, din birourile Asociațiunii? Acolo e bine, e cald, e comod, și cu toate astea duhul tău e nevoit să pribegescă fără odihnă, pe sub boltitura plângătoarelor sălcii ale grădinii orașului.... Când o să pătrundă acolo cel puțin spiritul tău, dacă trupul ți-l'au înțepenit pentru vecie în bronz, pe soclu?....

Cât de ademenitoare ești tu înghețată lună a nopților de toamnă!...

* * *

Toți cei împraștiați prin unghiurile Ardealului, au revenit acum, deodată cu primele frunze brumate. Numai tu I. Pop, necruțătorule cronicar, nu ți-ai mai arătat ascuțitu-ți plisc de pasăre prădănică, prin parcurile noastre.... Te-ai dus în alte țări, ne-ai părăsit, fără să-ți iei măcar rămas bun dela iubita ta clientelă, pe care-o serveai cu atâta sollicitudină. Unde ești? pe cari plaiuri îți rătăcesc pașii? Știm că te-am pierdut, și cu tine împreună s'a dus și veselie noastră, ce-o beam din cupa ta, plină cu cronicile sibieniene. Adio! adio! Dar dacă te-ai dus, lasă-mi cel puțin mie o picătură din amorul tău, o singură săgeată din tolba ta. Încurajează-mă, dă-mi putere, scump înaintaș al meu, să pot continua demn calea, pe care ai umblat tu, cu atâta îndrăzneală!

* * *

Plecasem zilele trecute, însoțit de un prieten, să-i arăt catedrala românească. Vântul nesuferit de aici, care aduse și câțiva stropi de ploaie rece, ne făcea să traversăm strada Măcelarilor, tăcuți și îngândurați. Ne stăpânea pe amândoi amintirea altor vremi, pe cari le-am trăit împreună, într'un colț depărtat al apusului. Voiam să demonstrăm prietenului meu sporul realizat de noi în acest oraș, care cuprinde atâtea așezăminte românești. Câțiva copilandri, cari căscau gurile și se coteau, răsând pe înfundate, stăteau pe stradă și cercetau pretențios planurile noului seminar. Deodată un glas tânguios de preot se desface și pătrunde în tăcerea de dimineață a uliței. Ne apropiem și noi. După un morman de pietri și cărămizi, un preot încunjurat de-o ceată de băieți, făcea o slujbă bisericească. Glasul lui și al coriștilor se răspândeau în văzduh și se izbea de pereții goi, cari spânzură în aer, ca niște fantome.

— Ce-i asta? — întreabă tovarășul meu.

— Sfintirea pietrii fundamentale a noului seminar arhidiecezan, — îi răspund eu și mă uit, rușinat, la scena dinaintea noastră.

— Se poate?

— Da.

Prietenul meu rămase surprins, nu de ceea ce văzuse, ci mai mult de ceea ce căuta și nu găsea. Nu era de față la această „solemnitate” nici inițiatorul plin de răvnă al acestei clădiri, venerabilul nostru mitropolit, nici unul din merituosii săi consilieri, nici directorul seminarial și nici unul din

membrii tânărului corp profesoral. Nimenea. Numai preotul slujitor și băieții adunați în jurul lui. Cu tot dreptul se putea întreba deci tovarășul meu, care-i cauza acestei absenții demonstrative, de ce răsună, ca 'ntr'un pustiu, glasul plin al preotului și de ce nu știu Românii din Sibiu, să serbeze, așa cum trebuie, izbânda muncii și a străduințelor noastre, care este clădirea unui nou seminar.

L'am luat frumuseț pe prietenul meu, să-l duc în catedrală și i-am șoptit încet, ca să nu audă nimenea:

— Asta, vezi dragul meu, e ca o confesiune, ca un fel de mea culpa.... De aceea se face, pe furis, sfintirea aceasta, ca lumea să nu-și aducă aminte de o grădină mare, largă și frumoasă, unde ar fi fost să se înalțe noul seminar. Grădina se va vinde, iar tinerii noștri vor rămânea tot aici....

Am tăcut și am intrat în catedrala spațioasă, iar prietenul părea nedumerit de „sporul” nostru.

* * *

Vine și la noi teatrul românesc. Nu vine la Sibiu mai întâi, cum au pretenția să susțină mulți din prietenii mei, că ar fi trebuit. Trupa dlui Antonescu a cucerit mai întâi Bălgradul, și-a înfipt apoi steagul în preajma câmpului libertății, arătând prin aceasta, că a apucat un drum vechiu spre a răspândi cultura românească. Adevărat, că și noi ne închinăm, cu aceeași iubire, ca frații noștri de aiurea, Thaliei române. Dar dacă vei întreba, Dle Redactor, câți din noi își dau obolul lor pentru societatea noastră de teatru sau câți din distinșii mei prieteni citesc revista dlui Horia Petrescu, atunci Dta, de sigur, nu vei fi de acord cu mine. Căci vezi, noi sibienii, mai suntem și un neam ciudat de oameni. Pe noi mulți nu pot să ne înțeleagă. De ce? La aceasta nu pot răspunde, fiindcă aș fi nevoit să destăinuiesc, în ce consistă farmecul Sibiiului. Dar dacă te-ai abate cândva pe la noi, spre pildă, când joacă teatrul unguresc, ai cărui artiști toți sunt „pumnunții d'ai noștri”, și ai intra în acest templu la o reprezentățiune, vei găsi multe fețe cunoscute, cari te vor primi cu un zimbet.

Și în vreme ce Ungurii din Ardeal înaintază ministrului de culte un memoriu împotriva trupei dlui Antonescu, Dta vei observa în teatrul unguresc din Sibiu distinși advocați, profesori și funcționari români aplaudând pornografiile ovreiești. Ba într'o loje de onoare vei da cu ochii de spiritualul judecător al limbei române dela noi, care are cele mai „radicale” păreri despre teatrul român și despre revista cinstită a prietenului Horia, pe care i-a înturnat-o fiindcă nu stă la nivelul Dsale de gândire. Te uiți și te vei desfăta și Dta, ca și dânsul, în suavul joc al dsoarej Balla Mariska. Așa suntem noi, cei din Sibiu, cu păreri radicale, pe cari le știm traduce și în faptă, când ni se dă prilej. Dl Antonescu se va convinge însă, că publicul din Sibiu știe aprecia și arta românească și înțelege, că drumul artiștilor din regat trebuie să fie, în Ardeal, cu adevărat triumfal.

Caligula.

Trupa V. Antonescu în Făgăraș.

Către frații preoți din protopopiatul Făgăraș.

Primum următoarele:

Fraților! Știți cu toții, că o trupă de actori din România de sub conducerea dlui Victor Antonescu a primit concesiune dela ministrul de interne ungar pentru mai multe reprezentații. Soartea a voit, ca noi cei din Făgăraș și țara Oltului să fim între cei dintâi, cari s'avem fericirea să primim pe frații noștri din România. După cele 2 reprezentații ce s'au dat în 17 și 18 l. c. trupa se va mai abate pe la noi pentru a da a III-a reprezentație de adio Vineri în 24 l. c. Dimpună cu alți colegi am insistat pe lângă Prea on. domn protopop N. Borzea ca conferința preoțească ce era să se țină în 15 (28) Oct. s'o contramandez și s'o fixeze pe Vineri 24 Oct. ziua ultimei reprezentații teatrale. Domnul protopop cu deosebita-i amabilitate a primit propunerea aflându-o de potrivită și astfel conferința preoțească se va ține Vineri în 24 Oct.

Fraților! Rămâne ca acum noi toți până la unul să răspundem cu demnitate chemării noastre sublime de apostoli ai lui Christos și adoratori ai artei și să venim pregătiți cu toți ca după terminarea conferinței preoțești să luăm parte în corpore la reprezentația de adio, a tru-

pei dlui Antonescu. Am da dovadă de o înțelegere superioară a rostului nostru ca preoți români și am arăta și străinilor, cari au cercetat în număr mare ambele reprezentări, că aceia pe umărul cărora zace îndreptarea spre mai bine a poporului nostru știu să aprecieze deplin beneficiile culturii.

Nu mai insist asupra jocului artiștilor: parte din ei sunt glorie ale Teatrului Național din București, parte din grupa selectă a artiștilor români, — așa încât noi cei ce am asistat la cele 2 reprezentări și am simțit astfel fiorii de supremă elevare sufletească ce îți procură adevărata artă, numai îndemna Vă putem să luați parte cu toții la ultima reprezentație.

Sperând, că modestul meu glas va fi ascultat Vă zic fraților un cald „La revedere” pe ziua amintită.

D. Purice,
preot.

INFORMAȚIUNI

Centenarul lui Giuseppe Verdi.

1813—1913.

— Corespondență specială. —

Milano, în Octombrie.

Milano — câmpul bătăliilor artistice ale marelui maestru — nu putea să nu fie în fruntea inițiativei de a se sărbători suta de ani dela nașterea cântărețului liric, prin excelență, al poporului italian.

Născut la Roncole — lângă Russeto — provincia de Parma la 10 Octombrie 1813 — Giuseppe Verdi arată o deosebită predispoziție pentru arta muzicală. La 15 ani tânărul elev al școlii din Busseto cânta din orgă cu multă aplicațiune, îmbălsămând aerul mistic al bisericii cu fantezia sa plină de adânci inspirațiuni.

Verdi era un religios convins; pentru el religia era unul din motivele, grație cărora a scris sublime pagini muzicale, cum e Messa da Requiem.

Dar opera multiformă a geniului muzical italian o găsim într'un număr unic, comemorativ, redactat de cătră Conte Luigi Broglio, directorul teatrului Manzoni din Milano. E reproducerea unui document autentic, — compus de însuși Verdi, — o specie de inventar al tuturor operelor teatrale, precum și a simfoniilor, corurilor și, în fine, a tot ce a produs.

Prima operă — Oberto — reprezentată la teatrul Scala din Milano, în Noembrie 1839, nu avu de loc succes, urmară apoi celelalte, cari încetul cu încetul făcură faima marelui compozitor. Așa, citând pe cele mai de seamă: Nabucodonosor (1842), Ernani (1844), I due Foscari (1849), Rigoletto (1851), Trovatore (1853), Traviata (1853).

După operele teatrale enumeră muzica de cameră și în fine muzica bisericească, iar la fine maestrul încheie cu următoarele rânduri:

„Dela 13 până la 18 ani (epoca în care venii la Milano ca să studiezi contrapunctul) am scris o mulțime „de bucăți, marșuri pentru bande, cu sutele: poate tot „atâtea mici simfonii cari serveau pentru biserică, „pentru teatru și pentru academie; cinci sau șase concerte și variații pentru piano — pe cari eu însumi le „cântam la academie; multe serenade, cântece (arii, „duete, terțete foarte multe) și diverse bucăți pentru „biserica — din cari nu-mi amintesc decât un Stabat „Mater. În timpul celor trei ani, cât fui la Milano, scri- „sei foarte puține bucăți ideale.

„Reîntors acasă am început a scrie marșuri, sim- „fonii, bucăți vocale etc. O Liturghie întreagă, un „Vespero întreg, trei sau patru Tantum-ergo și alte „bucăți bisericești, de cari nu-mi mai aduc aminte. În- „tre bucățile vocale sunt corurile tragediilor lui Man- „zoni, pentru trei voci, și Cinci Mai pentru una singură.

„Totul s'a pierdut, și asta e un bine, cu excepția că- „torva simfonii cari se cântă aici încă, dar pe cari eu „nu le-am mai auzit, și Imnurile lui Manzoni pe cari „le păstrez.

G. Verdi”.

Acest document a rămas însă cu totul necomplet, căci maestrul care ajunsese la culmea gloriei și faimei, începu a produce un nou ciclu de opere, ca: Un ballo in maschera (1859), Forza del destino (1862), Don Carlos (1867), Aida (1870), Otello (1887) și Falstaff (1893), care încheie ciclul operelor de teatru, început în 1839 sub auspicii nu tocmai strălucite — căci, după cum am spus, prima operă a tânărului maestru — abia de 26 ani — lăsă rece publicul dela Scala. Aceasta însă nu l-a descurajat, cum nu-l descurajă nici reprezentarea pentru prima dată a Traviatei la Venezia în 1853, când fu fluerată opera. Atunci Verdi seria unui amic al său, maestru la Bologna:

„Traviata a dat fiasco, ba au și ris de ea. Cu „toate astea, ce vrei!, nu sunt de loc mânios. Am gre- „șit eu, sau ei? După mine unul, cred că ultimul cu- „vânt al Traviatei, nu e acel de eri seara”.

Și avu dreptate. Opera fluerată la Venezia, peste câțva timp făcu succesul multor stagiuni de operă și — ceea ce e frumos — chiar și la Venezia, unde a fost fluerată.

Anul acesta, cu ocazia centenarului nașterii lui Verdi Verdi în afară de inaugurarea unui impozant monument în fața Casei de repoz a muzicienilor — clădită de însuși Verdi — Milano a voit să dea o mai mare solemnitate serbărilor deschizând stagiunea de operă a teatrului Scala cu o lună mai înainte de timpul normal și făcând o stagiune pur verdiană, cu cele mai de seamă opere, dirijate de floarea maestrilor de orchestră italiană: Arturo Toscanini, Mascagni, Mugnone și Tullio Serafin.

Antohi.

Trupa Antonescu în Arad.

Arad, 20 Octombrie 1913.

În numărul nostru trecut, prețurile locurilor din teatrul orășenesc, pentru cele 3 reprezentări românești din 28, 29 și 30 Octombrie st. n., din greșeala dlui director al teatrului orășenesc, au fost publicate greșit. La prețurile publicate sunt a se adauge adecă taxele (câțiva fileri) impuse prin ordinațiune ministerială în favoarea societății centrale din Budapesta a actorilor din Ungaria. Pentru încunjurarea ori căror neînțelegeri, publicăm deci din nou prețurile locurilor din teatru:

Loje mare prosceniu (3)	16.20 cor.
Loje mare la mijloc (5)	14.20 ”
Loje parter ori etajul I (29)	12.20 ”
Loje mare etajul II (2)	11.29 ”
Loje etajul II (12)	7.20 ”
Jilț parter rândul 0, 1, 2, 3	3.10 ”
Jilț parter rândul 4, 5, 6, 7	2.50 ”
Jilț parter rândul 8—13	2.10 ”
Balcon etaj II rând 1	1.86 ”
Balcon etaj II rând 2 și 3	1.30 ”
Balcon etaj II rând 4 și 5	1.06 ”
Etajul III rândul 1	1.06 ”
Etajul III celelalte rânduri	0.66 ”
Galerie la mijloc	0.42 ”
Galerie la margine	0.22 ”
Scaune în orchestră	3.10 ”

Bilete se pot procura numai plătindu-se taxa întreagă înainte la librăria „Concordia” în Arad (str. Deák Ferencz nr. 20.), până Luni în 14/27 Octombrie la orele 6 seara. De aci încolo biletele se vând numai la casa teatrului orășenesc înainte de amiază dela 9—12, după amiază dela 3—6 și seara la casă.

La hotelurile „Cornul vânzătorilor” (Vadászkürt-Szálloda) mai nainte hotelul „Vas”), „Hotel Central” (Központi Szálloda) și „Pannonia, prețul tuturor odăilor, pentru zilele de 28, 29 și 30 Octombrie st. n., vor fi reduse cu 20%. Publicul este însă rugat a se anunța și la aceste hoteluri de cu vreme.

Țară de pradă.

— Nimicirea Murăș-Uioarei. —

Arad, 20 Octombrie.

Barbariile și șantajul pe toată linia par a fi caracteristicile cardinale ale celor ce se învârtesc în jurul conducătorilor din această țară nenorocită. Cazurile scandalelor epocale se vântură des și prin presa din apus, dar cazurile mai mici și totodată mai chinuitoare, cari n'au magia senzației, rămân necunoscute sau răsar și pier în

coloanele ziarelor noastre ori în ale celorlalți vехаți din aceasta patrie fără echilibru.

Dăm aici următorul caz care seamănă cu cele multe cari fac parte din pomelnicul „libertăților” noastre.

Nimicirea orașelului Murăș-Uioara ca și multe altele — este de-a se mulțami celor ce conduc minele de sare de acolo. Cei cari cunosc lucrurile spun că înecarea minelor prin exundarea Mureșului, e vina numai și numai a conducătorului, care n'are nici cel mai mic simț tehnic și pe lângă asta ca toți domnii mari suferă de indolență. Prim-consilierul de mine, un maghiar „deștept” a simțit și el nevoia aventurilor politice și ca atare ce-i mai pasă lui de datorință, când Tisza Pișta știe să nu vadă sau să ierte.

Și așa pagube de mai multe milioane și nimicirea unui ținut întreg.

Expertii spun, că numai ruperei întăriturii de apărare a minelor, e de a se atribui tot dezastrul. Dacă cei dela conducere aveau — cum trebuia să aibă — conștiința realității, s'ar fi îngrijit ca întăriturile de apărare să aibă toată soliditatea pentru o rezistență sigură. DAR ÎN UNGARIA NU SE PUN LA CONDUCERE OAMENI CU RÂNDUIALĂ LA CAP, CI VAMPIRI POLITICI.

Poporul rămas pe drum vede bine pentru ce suferă. Poporul vede bine că prin câteva cară de peatră și prin îngrijire s'ar fi putut întări zăgazurile dela Murăș și s'ar fi putut încunjuura pustiirea îngrozitoare.

Ziarele maghiare înregistrează în scurte cronici, ceea ce poporul de acolo suferă. În aceste cronici se aduc laude „generosului”, prim-consilier de mine, care a obținut dela guvern, ca păgubirii să capete intravilane gratuite pentru a-și zidi alte case. Unii mai lingăi și mai șireți vor primi poate și mai mult, se vor învârti bine, iar generosul primconsilier va primi — medalii.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme neschimbată, nopți friguroase.

Prognostic telegrafic: vreme neschimbată, frig. Temperatura la amiază a fost de 12.0 C.

Agitatori români între honvezii din Sibiu. Ofițerii dela divizia de tunari a honvezimei din Sibiu — după cum scrie „Pesti Hirlap” — și-au dat toată silința (Păcat de ea!) să-i învețe ne feciorii valahi ungurește. Dela o vreme însă au văzut că unii nu vreau să mai învețe și nu știau cauza. În 15 luna trecută doi români s'au furisat pe câmpul de deprinderi pe când soldații odihneau și le-au făcut capul dobă cu agitații valahe. Soldații au denunțat cazul locotenentului, care a luat măsuri ca spectatorilor de acum înainte să li se ceară legitimația. Când într'o zi profesorul seminarial Dr. N. Bălan și Grovu (poate Greavu) au ieșit pe câmpul de deprinderi locotenentul i-a provocat să se legitimizeze, apoi prin telefon a înștiințat poliția. Au sosit la fața locului doi polițiști cari la porunca căpitanului de poliție avea să-i escorteze pe agitatori la el acasă. La aceasta s'a opus „domnul” locotenent, pentru că vezi Doamne, el voia să le facă interogatorul. După oare-cari divergențe, toți au plecat spre poliție. Ajungând acolo locotenentul a raportat despre cazul „agitatorilor”.

Cum să le mai punem nume procedurilor acestora, într'un tempo așa de cătănesc?

Se împiedecă și bietii honvezii în politică și nu-i lucru bun. Curat, coada veacului!

Imprumutul României — s'a făcut. Se anunță din București:

Vineri s'au terminat tratativele în chestia imprumutului. Direcțiunea lui „Disconto” a primit toate condițiile cerute de ministrul de finanțe, — condiții formulate în consiliul de miniștri.

Imprumutul e de 250 milioane; 170 milioane preț ferm, în cursul net de 87%, — toate cheltuielile de timbru, emisiune, publicitate și altele rămânând în sarcina sindicatului. Restul de 80 milioane sunt cu opțiune, până la 15 Aprilie stil nou 1914.

O revistă vieneză despre politica Austriei. Revista „Österreichische Rundschau” vorbind despre politica balcanică a Austriei în decursul războiului scrie:

Principalul scop al monarhiei a fost să distrugă alianța balcanică și acest scop și l'a ajuns. Pentru Austria desfacerea alianței balcanice era nu numai o necesitate politică ci și una economică, căci dacă s'ar fi înfăptuit uniunea econo-

mică a statelor balcanice, prevăzută cu prilejul alianței, împreună cu uniunea vamală și comercială, atunci monarhia pierdea deosebirea importantă pentru industria și comerțul propriu.

Autorul încearcă apoi să justifice atitudinea Austriei față de România și afirmă că atitudinea monarhiei în timpul războiului nu a avut alt scop decât interesele României și păstrarea păcii europene. Autorul crede că volumul „Cartea verde” va lămuri pe deplin atitudinea Austriei față de România și va dovedi că monarhia nu a împiedecat-o să-și realizeze planurile.

Căsătoria principesei Elisaveta a României. Ducesa Maria de Saxa Coburg a autorizat „Gazeta de Coburg” să publice următoarea declarație:

„Svonul despre logodna principesei Elisaveta a României cu prințul regal al Greciei e absolut neîntemeiată și se bazează pe neexactități, deoarece prințul și principesa nici nu s'au văzut încă”.

Adunarea populară în Pecica. Ieri Duminecă la orele 4 d. a., Românii din Pecica au ținut o frumoasă adunare populară în cauza alegerii la comitat, care va avea loc chiar mâine. La adunare au luat parte multe sute de alegători din Pecica și întreaga inteligență din localitate, afară de d. Dr. Lazar Ghebeles, reținut prin morb și domniile preoți Sava Tămășdan și Dr. Ioan Felea, cari tocmai în timpul adunării au avut o înmormântare. Adunarea a fost presădată de d. avocat Dr. Aurel Novac. Au rostit discursuri dnii Dr. Ștefan C. Popp și Vasile Goldiș din Arad, îndemnând poporul să ducă la învingere lista partidului național român la alegerea de mâine. Oratorilor li-a mulțumit pentru ostenele lor preotul din loc d. Ioan Popescu.

Candidații partidului național român în Pecica sunt: Dr. Lazar Ghebeles, Iuliu Herbay, A-xentie Novac, Vasi Tămășdan tinărul și Manuilă Putatin.

Ministrul de războiu d. Hârjeu decorat de regele Greciei. Din București primim știrea, că ministrul de războiu d. general Hârjeu a fost decorat de regele Greciei cu cordonul „Salvatorului”, pe care i l-a înmănat ministrul plenipotențiar grec Diamandopulos.

Congresul partidului social-democrat. Ieri Duminecă a fost deschis în Budapesta, în sala de ședință a vechiului parlament, al 20-lea congres al partidului social-democrat din Ungaria. Președinte al congresului a fost ales Bokányi Dezső. Secretarul general al partidului Buchinger Manó a recunoscut în raportul său că conducerea partidului a comis mai multe greșeli în activitatea ei care lasă încă multe de dorit, dar luând în considerare organizația vastă a partidului, aceste nu s'au putut evita. Constată însă cu bucurie că partidul ca factor politic a devenit mai puternic iar situația lui materială e destul de favorabilă.

Știri din Bihor. Ni se scrie: Nu de mult poporul bihorean din jurul Aleșdului a avut o zi de rară sărbătoare: II. Sa episcopul Ioan Papp a venit în mijlocul turmei sale credincioase spre a sfinți frumoasa biserică din Ortiteag. Ți se umplea inima de fericire, văzând poporul, coborât de pe munți și dealuri, în haine de sărbătoare, ca să sărute odăjdile Prea Sf. Sale. O dovadă emoționantă, cât ține poporul nostru la biserică sa — unica mângâiere în țara aceasta. După sfințire s'a dat un banchet, de unde toatele — se înțelege — n'au lipsit!...

După un an de lăncezire, Duminecă s'a deșteptat din somn bătrâna noastră „Hilaria”. E de dorit, ca unica noastră instituție din Bihor de acest fel, să urmeze calea apucată în ultimii ani; conducătorii ei să-i dea din când în când câte o

injecție contra somnului, căci ni mai merge după un an de muncă doi în „douce farniente...”

Nu peste mult se va reorganiza și despărțământul orădan al Astrei. Așteptăm cu dor acest eveniment cultural pentru noi.

Săptămâna trecută a avut loc în Oradea un banchet dat în onoarea distinsului nostru bărbat Dr. Coriolan Pap. După cum știm Maj. Sa regele Carol, — apreciind munca zeloasă și dezinteresată ce o desfășură acest bărbat — în viața noastră financiară și economică — a binevoit a-l decora cu medalia „Meritul comercial și industrial cl. I”. Inteligența orădană a aflat de bine — ca din acest prilej însemnat — să-și manifeste bucuria și stima față de dânsul și în cadrul unei conveniri sociale. S'au întrunit peste 50 de persoane din elita românească sărbătorind în mod demn pe binemeritul decorat.

S'au rostit mai multe toate în mijlocul unei animații sincere. — Dee-ne Dumnezeu cât mai mulți bărbați de talia dlui Dr. Pap. — (Vigil).

Universitatea din București împlineste în 1914 50 ani dela înființarea ei, și ministerul a hotărât, — după cum ni se comunică din București, — ca, cu această ocaziune să întocmească un anuar de toate persoanele cari în acești 50 de ani au obținut titluri de licențiat sau doctor dela această universitate. Sunt deci rugați toți cei în drept de a figura în acel anuar ca, prin o cartă poștală adresată dlui I. Bianu, șef de birou în minister, să comunice ministerului instrucțiunii și al cultelor, numele și pronumele, data când a luat titlul universitar și poziția socială ce ocupă astăzi, iar pentru cei cari au încetat din viață, rudele sau colegii lor sunt rugați să facă același lucru.

Reuniunea Română de cântări „Hilaria”, din Oradea-Mare, în adunarea sa generală din 19 c. s'a constituit în modul următor: Președinte: Dr. Teodor Popa, adv.; vicepreședinte: Dr. Grigorie Egry, avocat; secretar: Marcel L. Jourca, casarul „Bihorenei”; casar: Ioan Pap, contabil la „Bihoreana”; fisc: Dr. Teodor Prodanovici, avocat; dirigent de cor: Nicolae Firu, învățător. Membri în comitet: Iosif Diamandi, Mihail Szilágyi, Romul Capra, Ioan Urdea și Ioan Gherman.

Sora reginei Bulgariei în București. Vineri a sosit la Giurgiu prințesa de Reuss, sora reginei Eleonora a Bulgariei, însoțită de aceasta și de ministrul bulgar la București Radeff. În portul Ramadan înalții oaspeți au fost întâmpinați de prefectul Paraschivescu și de autoritățile portului. Prințesa de Reuss a plecat însoțită de Radeff, cu trenul spre București. Regina Eleonora s'a înapoiat cu un vapor special la Ruscuk și a plecat la Sofia. Prințesa de Reuss fusese damă de caritate în războiul balcanic.

Prințesa de Reuss a sosit în București la orele 9.40 seara însoțită de dnii Radeff ministrul Bulgariei la București și Paraschivescu prefect de Vlașca. Din gara de Nord principesa a fost condusă la hotel Palace.

Sâmbătă dimineața, la orele 8 și jum. cu trenul de Berlin, principesa Elisabeta de Reus a părăsit București.

Un jubileu în Rusia. Democrația rusească se pregătește acum să sărbătorească un jubileu semnificativ. Marele ziar democratic din Moscova „Ruskia Viedomosti” împlineste acum al 50-lea an de existență. Acest jubileu e considerat ca o sărbătoare a democrației rusești și un comitet compus din cei mai de seamă scriitori, bărbați politici și publiciști au lansat o adresă de felicitare în care se descrie în mod elocvent luptele duse de acest ziar, vreme de 50 de ani, pentru triumful democrației în Rusia și meritele pe cari le-a câștigat pe terenul răspândirii ideilor democratice.

În această jumătate de veac „Ruskia Viedomosti” a avut de suferit multe persecuții, a fost de nenumărate ori confiscat, amendat, iar redactorii ei au fost trimiși la închisoare.

Totuz ziarul, care n'a părăsit pentru nici un moment calea democrației, e astăzi într'o stare mai înfloritoare decât ori când și în ce privește numărul cetitorilor, egalează pe acela al gazetelor mari din Europa de vest.

Pe terenul politicii externe acest precursor al democrației rusești, a propagat totdeauna ideile solidarității și unirei popoarelor, condamnând politica de cucerire.

Adresa termină urând ziarului o activitate rodnică și pe viitor, bazată pe tradițiile progresului și libertății.

Rochia ideală... pentru bărbați. Ziarele americane ne aduc o importantă noutate care interesează pe ambele sexe. Bărbații din Chicago, pe drept cuvânt alarmați de nebunele cheltuieli ce le fac soțiile lor pentru „necesitățile” impuse de moda atât de capricioasă și schimbătoare, s'au adresat la „croitorii” mai caritabili să găsească o soluție oarecare, spre a se pune capăt luxului ruinător, prin lansarea unei mode mai practice. Apelul a fost ascultat și un croitor, pe cât de caritabil pe atât de fantezist și în același timp om dotat cu mult simț practic, a imaginat o rochie așa zisă „schimbătoare”.

Ce e cu această rochie schimbătoare? Iată ce este.

Ea poate fi transformată după voința aceluia ce posedă și fără multă greutate în rochie de salon, de bal, de teatru, de masă, de interior, de vizite, de curse etc. Rochia aceasta în adevăr fenomenală, a fost expusă la o vitrină din Chicago, dânsa are un mare succes... de curiozitate.

Să vedem acum dacă frumoasele în Chicago, vor adopta această rochie „schimbătoare”.

x **CURSUL DE CROIT** pentru albituri pentru femei s'a început la 10 Octombrie n. Învățăcele se primesc permanent, și cu plată regulată. *Boros Béni-tér nr. 11.* (A. 1423.)

„Calendarul partidului național”.

— Anul al II-lea. —

Lanțul care ne ține închegați pe noi Românii din această patrie și ne ferecă într'un singur partid național politic, este făurit din mai multe zale.

Să amintim câteva din ele:

Aceeaș obârșie veche și nobilă, acelaș nume mândru și frumos, aceeaș limbă și lege românească, acelaș port românesc național, același datine, obiceiuri, cântece, jocuri, doine și strigături, același suvenir mărețe sau dureroase, istorice, pe cari le păstrăm încustrate în răvașul inimilor noastre ca pioase aduceri aminte de gloria străbună sau de urgia veacurilor trecute, aceleași nizuințe încordate, doruri arzătoare și visuri neîmplinite, după înfăptuirea cărora însetează sufletul nostru al tuturora; apoi iubirea frățească și încrederea nemărginită, care, în zile de grele năpăstui, am dovedit că o avem unul față de toți și toți față de unul: conducători față de conduși, frunțași față de mai mici, și stegari față de gregari.

Toate acestea, și încă alte zale mai multe și mai mărunte, încheșează și ferecă lanțul puternic, ce ne ține legați și închegați în puternica organizație politică, în puternicul mănunchiu, ce se numește **partidul național român**, însuflețit de viul conștiinței naționale.

Comitetul partidului național, în grija și în dorul său nepotolit, de a lumina și lămuri, până și pe cel mai de jos membru al partidului, despre drepturile și datorințele sale și a-i ține pe toți cât mai strânsi, cât mai alipiți și cât mai însuflețiți în lupta pentru apărarea pușinelor drepturi, ce ne-au rămas neciuntite, ca cetățeni credincioși ai acestei patrii, n'a cruțat nici o jertfă de muncă și de bani.

GOLDMARK H.

singurul magazin de pălării budapeștane pentru femei, magazin de modeluri de pălării și decouri. Prețuri fixe.

(Ka 1400-10)

Bazar de pălării.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat pălării.

A R A D, str. Deák Ferencz nr. 8.

Pentru ducerea luptei cu mai mare izbândă are deja întemeiate aici în Arad, în frumosul palat propriu, tipografia sa „Concordia”, acum societate pe acțiuni, înregistrată pe calea legii, în care apare în fiecare zi de lucru „Românul” marele organ politic al partidului național. Tot aici apare și organul popular săptămânal al partidului național „Poporul Român”, foaia alintată și cu atâta dragoste cetită de toți fruntașii plugarilor noștri.

Aceste trei instituții, înfăptuiri ale comitetului național încă formează trei zale puternice, cari ferecă deolaltă pe toți membrii credincioși, cinstiți și neșovăelnici ai partidului național-român.

Și pe lângă toate acestea încă o zală nouă, s'a mai adaus lanțului, care să ne lege și mai strâns deolaltă mai ales cu fruntașii plugari ai neamului nostru.

Această zală este: „Calendarul partidului național român”, ediție populară, care se tipărește și în anul acesta, și, de sine înțeles, la timpul său și pentru anii viitori.

Direcțiunea foii noastre a „Poporului Român” a hotărât tipărirea acestui calendar și pentru anul 1914, un calendar pe poftă și pe placul miilor noștri de abonați și a altor plugari și țărani români luminați și dornici de învățătură. Căci doar este vorbă veche și cunoscută, că o gospodărie, o casă, care vrea și ține să fie casă nu mai poate fi fără ceas și fără calendar.

Direcțiunea noastră s'a îngrijit ca la partea literară, instructivă și de petrecere a calendarului să-și dea ajutorul lor cu peana bărbății noștri cei mai probați, cei mai buni și mai cu așezământ la tâlcul vorbelor înțelepte.

Calendarul va apare într-o formă și de un cuprins neobicinuit în literatura noastră calendaristică din patrie, cu ilustrațiuni, fotografii, foarte frumos executate, între cari amintim pe cea a neuitatului nostru Aurel Vlaicu, aeroplanul lui Vlaicu în zbor, căderea, înmormântarea, etc. Aviatorii Caranda și Negel, mobilizarea armatei române, marșul și alte întâmplări a armatei române în Bulgaria, scene din războiul din Balcani, etc. etc.

Pe lângă toate acestea apoi s'a mai îngrijit direcțiunea noastră, că „Calendarul partidului național” deși va fi unul dintre cele mai mari, mai bogate și mai frumoase calendare, să fie totdeodată și unul dintre cele mai ieftine calendare pentru abonații noștri.

Partea calendaristică, care se află deja sub tipar, cuprinde următoarele capitole calendaristice mai însemnate:

I. Răvașul veacurilor, cronologie dela Facerea lumii, până în zilele noastre.

II. Sărbători și alte zile schimbătoase.

III. Posturile și ajunurile.

IV. Sărbători școlare.

V. Sărbători oficiale.

VI. Sărbătorile românești în cari elevii români dela școlăle străine sunt dispenzați dela prelegeri.

VII. Anotimpurile.

VIII. Regentul anului.

IX. Intunecimi și semne cerești.

X. Cele 12 luni, cuprinzând fiecare pagină a lunii zilele săptămânei, sfinții și sărbătorile ortodoxe și apusene.

Pe lângă aceea fiecare pagină a lunii cuprinde, sub titlul Calendar istoric, datele în cari au avut loc întâmplări mai însemnate din viața neamului românesc de pretutindeni.

Tot a doua pagină, între luni, e rezervată pentru diferite însemnări.

a) Mersul vremii după însemnările calendarului pe 140 de ani.

b) Soarele: răsăritul și apusul.

c) Luna: ziua și ceasul se când naște și când se stîrbește.

d) Alte vorbe din bătrâni.

e) Zodia omului.

XI. Răvașul țărilor, cu genealogia domnitorilor.

XII. Poșta și telegrafatul: scrisori, (epistole) cărți poștale, pachete, telegrame, mandate și tarifa lor.

XIII. Scala timbrelor.

Calendar pe 2000 de ani, pentru a putea afla în ce zi a săptămânei a căzut cutare dată a lunii de azi până la 1801, sau va cădea de azi până la anul 2000.

XV. Răvașul lunilor, cu îndrumări pentru plugari, ca să știe mai bine cu ce să se îndeletnicească în fiecare lună.

XVI. Răvașul zodiilor, despre prevestirea și mersul vremilor în fiecare lună după semnele cerești.

XVII. Răbojul bătrânilor, despre semnele schimbării vremilor după semnele din văzduh, după animale, plante și alte lucruri din lume.

XVIII. Târgurile în rând alfabetic.

XIX. Date mai însemnate din șematismul bisericilor românești.

XX. Organizarea partidului național român.

XXI. Reuniunile și societățile culturale române.

Și alte lucruri pe cari trebuie să le știe și să le cunoască cât de bine fiecare român.

Deocamdată ne oprim aici, amintind că Calendarul part. național îl vom scoate numai în 20 de mii de exemplare. De aceea, recomandăm iubitorilor noștri abonați și cetitori, cari vreau să aibă acest neîntrecut, folositor și instructiv calendar, să se prenoțeze, încă din vreme, ca să nu rămână fără el, la

Librăria „Concordia” (Tribuna), Arad, str. Deák Ferencz, nr. 20.

Prețul „Calendarului partidului național” va fi: 60 fileri, și 20 fileri porto de 1 exemplar.

Precum am zis, „Calendarul partidului național” se află deja sub tipar și va apare din vreme. Il recomandăm tuturor iubitorilor noștri cetitori să-l primească la vetrele lor cu aceeași dragoste învățată, cu care au primit „Poporul Român” și dorim ca și acest Calendar să devie o zală puternică în lanțul care ne ține legați deolaltă irate lângă irate, Român lângă Român, în lupta grea, dar frumoasă, ce o ducem spre izbândă, ce nu mai poate întârzia mult.

REDACTIUNEA
toii „Poporul Român”.

POȘTA REDACTIEI.

D. I. C. Brăila. Dnul L. nu e amestecat în politică decât ca membru al partidului.

N. C. Brad. Vă rugăm să trimiteți „Libertății” rectificarea. Cititorii noștri au luat act despre adevăr.

Dr. T. Orăștie. Vom publica cum dorești, dar noi avem multe cari își așteaptă rândul, de săptămâni. Vom face cu plăcere totuși excepția, bucurându-ne de rezultatul frumos. Salutări.

V. C. Lugoj. Scrii nu numai o limbă imposibilă, ci și o ortografie stricată grozav. Cum crezi să intri atât de nepieptănat în salonul Poeziei?

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Marțian Andru. Gepiș. Am primit 7 cor. în abonament pe quart. IV. 1913.

Dimitrie Popa Cheșa. Am primit 7 cor. în abonament pe quart. IV. 1913.

Romulus R. Stoica, Visag. Am primit 7 cor. în abonament până la 31/XII 1913.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AVIZ.

Aduc la cunoștință că mi-am deschis

cancelarie advocațională
în Timișrecaș (Temesrékás).

Dr. Sever Bugariu,
advocat.

(Bu 1485)

Caut

un învățător pensionat
român, ca ajutor în cancelarie.

Dr. Aurel Anuică A 1480
Nagybecskerek, Józseffőherceg-u.6.

Insoțirea de credit în Paloș.

Convocare.

Membri Insoțirii de credit în Paloș sunt invitați prin aceasta, în conformitate cu § 20 din statute la

adunarea generală ordinară de toamnă,
care se va ținea în Paloș la 26 Octombrie n. a. c. la 2 oare p. m. în școala confesională cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere.
2. Hotărâre cu privire la amortizarea mașinilor.
3. Eventuale propuneri.

In atenția publicului din localitate și din provincie.

VARGA GYÖRGY

maestru de cuptoare

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Hid nrul 19.

In marele său magazin se pre-
:: gătește cele mai frumoase ::

cuptoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri moderate. (Va 829)

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
— ȚIA ACESTUI ZIAR. —

TELEFON: 750.

Telefon: 33.

Fond. la anul 1899.

Barabás Gergely

sculptor

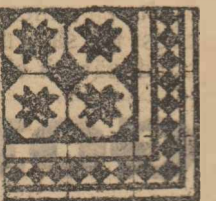
și întreprinzător de lucrări de beton.

MURĂȘ-OȘORHEIU (MAROS-VÁSÁRHELY)

Strada Réglibarom numărul 34.

Execută: ornamente de ghips, de ciment de teracotă în culori, de maiolică și peatră artificială, pentru clădiri; părăși, despărțitori, și tavane de table de ghips și după sistemul rabitz; învalitoare moderne de ciment-beton, tablete de granit și mozaic pentru terase.

Padimente excelente artistice colorate. Dolomito învalitoare admirabile de fayence Trepte, aietri mormântale, garduri și alte lucrări de beton și pietri artificiale. —

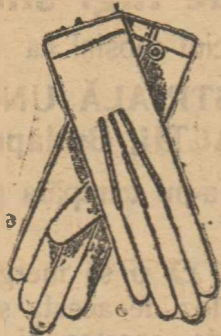

Magazin permanent de tablete Rabitz de ghips pentru părăși, și tablete de ciment și mozaic. (Ba 826-20)

So 1498

F. STOIBER, mănușier
Sibiu—Nagyszeben, str. Poplicer nr. 1.

Mare depozit de mănuși de piele glacé, svedeză, nappa și alte pieluri fine. Dantele de mătășă și zăbranic, mănuși. Toffelul de bandage p. herni simple și duble, diverse centurione de tot felul, bandagii, apoi ciorapi de bărbați și de femei și rufe. Aparate pentru îndreptarea corpului la băieți și fete, cordoane pentru bărbați,

dela cele mai simple până la cele mai fine, irigatoare, mașuri de cauciuc, jeturi de cauciuc și pernuțe de cauciuc pentru călătoria în tren, ciorapi de cauciuc, diferite articole igienice de cauciuc din Franța p. bărbați și p. femei Toate fiind numai de calitate cea mai bună și în prețuri cele mai ieftine.

Moașele și societățile au prețuri reduse!

Restaurantul „Gambrinus”,

este renovat radical și aranjat cu confort modern; bucătărie excelentă, vinuri curate excelente, prețuri moderate. — Săli speciale.

Sa 1891

Cu stimă: **SZALAY IMRE, ospătar.**

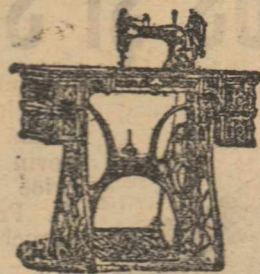
Bătăturile,

la 907

scortoșenia pielii, urciorii de pe mâini și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „**CANNABIN**”
1 sticlă 1 cor., francă 1 coroaună 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregător: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” la Győr.

Mașini de cusut SINGER

biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot căpăta la

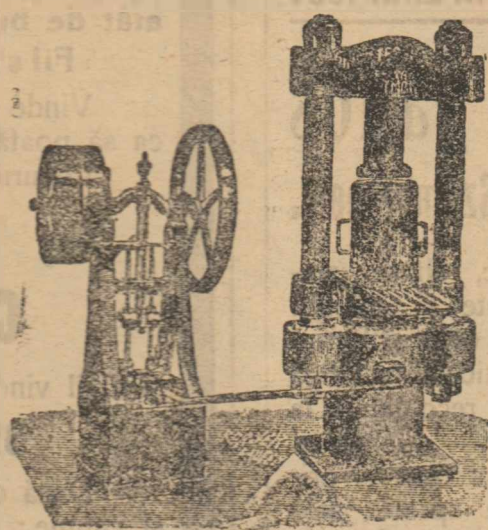
Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200—60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14.

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis. Corespondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

PRINCZ TESTVÉREK

Atelier de mașini și pentru clădit mori în

Szatmár.

Pregătește petrine și orice mașini pentru stors olei, mânate cu apă, mașini de desghioat, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai exacte transmisiuni cu tractație circumpețială. Instaltăm mori pe tain, ori cu cilindre.

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiilor nr. 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

Neutâți de ghetă de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special **WEINBERGER JANOS**

Te 347-155 magazin de ghetă

ARAD

TIMIȘOARA

bulet. Anatóly nr. 28

(Temeșvár) Căminul-Dej, Muzeei-u. nr. 19.

Cine voește să cumpere
INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar

(ZATMAR) Deák-tér.

— (In casa lui Keresztes András). —

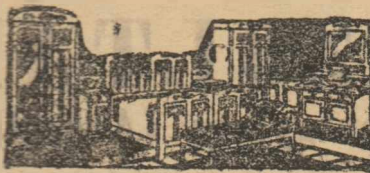

Ține în magazinul său de ghetă bogat asortat numai ghetă și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc toffelul de ghetă și cioboate după măsură.

ve 885-60

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motorică pentru zidiri și mobile
DEJ — (DEÉS) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare și saloane, licoane oglinzi, covoare și . . .

Execută toffelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat.

E rușinos și scandalos

să umbli cu ghetete murdare când ghetetele curățite cu nou inventata cremă Ferbol în decurs de 5 minute devin ca și noi. De vânzare în orice culoare. Prețul unui tub 60 fl. Primim ghetete spre vopsire, 1 pereche 60 fl. În decurs de 3 ore sunt gata. Sa 921

Tocuri de gumă: „Palua”, „Para”, „The Stâr”, precum și șireturi pentru ghetete și creme cu prețuri foarte ieftine. Prețuri fixe. —

Fiți atenți la firmă!

Sándor Dezső magazin de ghetete

ARAD, strada Deák Ferencz numărul 8.

In mai multe rânduri decorat. :: Fondat în anul 1884

Heckenast János

constructor de altare, sculptor și autor. Restauratorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii. Primește spre aurire tot ce se ține de această branșă. He 1402

Prețuri moderate. :: Condițiuni favorabile de plată.

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fier) SÁNDOR

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică înconierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fl., 6 sticle deodată 250 fl., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soin de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, ougurea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ, în cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1.20 fileri

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Hallo!!! Hallo!!!

Unde fugi stimatē???

»Până la oficiul postal ca să trimit niște bani la **BANCA INDUSTRIALĂ UNGARO-BOEMĂ SOCIETATE PE ACȚII**, Budapesta V. Sas-u. nr. 27, că era să uit de a-mi cumpăra pe tragerea din 25 Oct. 1 loz convertit.

Da???

Bine! că o să merg și eu, că tot am dorit să-mi cumpăr un loz de acesta și tot acuș, acuș îmi vin agenți cu lozuri de acestea și decât să mă încred în unul care-i de tot străin înaintea mea mai bine mă adresez în chestia aceasta direct băncii.

»Da cum este de scump un loz de acesta atât de bun?????

»Fii sigur, că e mai ieftin decât la alte bănci!!!!

Vinde azi un loz convertit pe rate bagatele lunare, ca să poată și omul sărac să-și cumpere.

Lozurile convertite au 6 trageri anuale cu câștig de:

Cor. 2¹/₂ milioane

și ei îl vinde pe lângă

35 rate lunare à 6.30 cor.

Dacă dorești poți să-ți cumperi și altfel de lozuri și anume:

1 loz convertit

1 „ crucea roșie italiană

1 „ „ „ ungară

1 „ „ „ austriacă

1 „ Bazilica și în fine

3 lozuri Sanatorul Regina Elisabeta

toate laolaltă adică 8 lozuri întregi cu 19 trageri anuale și cu câștigul de:

Cor. 4¹/₂ milioane

pe lângă

40 rate lunare à 14 cor.

Vinde afară de acestea un loz dela Pesti Hazai cu 3 trageri anuale pe lângă

35 rate lunare à 4.40 cor.

Vinde afară de acestea un loz convertit împărechiat cu un loz dela Pesti Hazai pe lângă

30 rate lunare à 10.10 cor.

în care caz poți juca anual **Cor. 31¹/₂ mil.** la 9 trageri cu un câștig de:

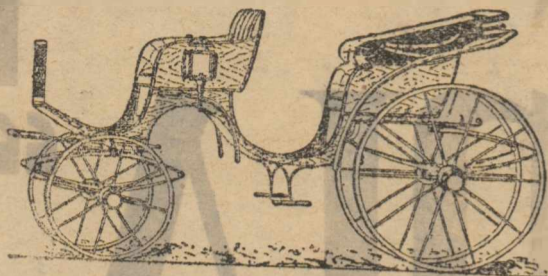
Dacă dorești a participa și la tragerea proximă din 25 Oct., așa trimite deodată cu mine rata primă, spre a a putea primi Lista de rate cu Seria și Numărul lozului vândut încă la timp. Ratele următoare le vei putea trimite gratis cu ajutorul cecurilor postale ce le vei primi dela bancă cu Lista de rate deodată.

Dacă ai un loz și nu știi că e sortat sau ba, așa întreabă numai la banca aceasta, că-ți stă gratis la dispozițiune, sau dacă ai vreun cunoscut care vrea să-și cumpere lozuri, așa spunei numai că să se adreseze la

Banca Industrială Ungaro-Boemă soc. pe acții, Budapesta V. Sas-u. nr. 27,

STEPAN REGEL, măestru de trăsuri LUGOJ, str. Buziaşului nr. 30. (Casa proprie).

Ofer onoratului public bogatul meu magazin de totfelul de birje, diocare și totfelul de trăsuri țărănești.

Lucrările de faur, reparările trăsurilor și alte lucrări în această branșă se execută în mod artistic. Re 1254
Prețuri ieftine.

ZADARNIC CAUȚI D-TA

(A 1867)

ghete frumoase, bune și elegante, căci nu vei găsi câtă vreme nu vei merge să-ți cumperi ghete dela „Clobota roșie” (Piros cizma) a „Asociațiunii călțunarilor din Arad” („Aradi czlpcszek termelő szövetkeze”) piața Libertății Szabadság-tér) nr. 14

Asortiment foarte bogat de totfelul de ghete pentru bărbați, femei și copii, ghete pentru picioare bolnave, etc., executate elegant, din material durabil. :: Prețuri moderate.

O SINGURĂ ÎNCERCARE VĂ VA CONVINȘE.

Asociațiunea călțunarilor din Arad, piața Libertății 14.

Vindecarea radicală și sigură a hemoroizilor!!!

După lungi încercări și experiențe am reușit să descopăr și să pun în circulațiune un mijloc binecuvântat pe seama suferinșilor, așa numita alifie »Retour« în contra hemoroizilor.

În urma compunerei ei favorabile această alifie nu numai alină durerile, ci ea și reduce boala!

Numeroase scrisori de mulțumită dovedesc, că alifia »Retour« a făcut minuni și în cazuri grave ba de obicei ea face de prisos chiar și operația!
O teglă de sticlă 3 coroane.

Se poate comanda dela:

Rastädter József,

farmacie la »Sfântul Ștefan«

Vârșeț (Versecz).

La comande peste 10 coroane, expedierea se face franco. Ra. 1094

HOP, HOP!...

NU UITAȚI,

că cea mai apropiată tragere a lozurilor dela Banca Hipotecară Ungară va fi la 25 Octomvrie a. c. când se va trage } Cor. **75.000** iar la 27 Decemvrie câștigul de } a. c. cel mai mare

=== câștig din lume de ===

1,000.000 cor.

Vindem de prezent un loz dela Banca Hipotecară Ungară cu 6 trageri anual pe

36 rate lunare à 6.30 cor.

iar unul dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie cu 3 trageri anual pe

36 rate lunare à 4.40 cor.

Ambele lozuri împăre hiate, — adică din fiecare câte o bucată, — cu 9 trageri anual, le vindem de prezent pe

40 rate lunare à 10 cor.

Cea mai ieftină ofertă!

Tot lozul câștigă necondiționat!

Cine ne trimite primele 2 rate deodată, aceluia îi cvităm rata a treia gratuit. Până la achitarea deplină i-se extradă cumpărătorului o listă legală de rate, în care este indusă Seria și Numărul lozului cu care joacă, dar deja după solvirea primei rate participă la joc, iar eventualele câștiguri sunt întregime ale lui. Lozurile acestea nu-și pierd valoarea ca lozurile dela loteria de classe, ci joacă până la sfârșitul loteriei, astfel că în caz de noroc un număr se poate trage și de mai multe ori cu câștig, dar cel puțin odată la tot cazul.

Explicări mai amănunțite trimitem la dorință oricui gratuit și franco.

U 1452

Nu întârziati a vă încerca norocul!

Grăbiți cu comandele la adresa:

Ustredná banka uc. spol.

Budapest, Váci-körut 31. sz.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

Executare
promptă.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeele, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, ti pãrituri pentru bănci și societăți, precum și tipãrituri advocaționale, învitàri de logodnã, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Prețuri
moderate.